

Risiko for negativ gældsspiral

Kontanthjælpsloftet rammer personer med gæld

Enlige forsørgere på kontanthjælp, som modtager boligstøtte, er i høj risiko for at blive ramt af kontanthjælpsloftet. Mere end 3 ud af 4 i denne gruppe har nettogæld, og i gennemsnit skylder hver person i gruppen mere end 130.000 kr. Kontanthjælpsloftet og 225-timerreglen vil reducere rådighedsbeløbet for kontanthjælpsmodtagere markant og gøre det meget svært for dem at betale af på deres gæld. Faktisk ryger flere af de kontanthjælpsmodtagere, der rammes af loftet og timerreglen, ned under grænsen for, hvornår det offentlige stopper med at opkræve gæld.

Af Analytiker **Emilie Agner Damm**
og stud. Polit. **Rasmus Salmon**

21. oktober 2016

Analysens hovedkonklusioner

- Enlige forsørgere, der er på kontanthjælp og modtager boligstøtte, er i højrisikogruppen for at blive ramt af det nye kontanthjælpsloft.
- Mere end tre ud af fire i denne gruppe er forgældede. Blandt de unge under 40 år er det endnu flere.
- Enlige kontanthjælpsmodtagere med børn, som har stor risiko for at blive ramt af kontanthjælpsloftet, har en gennemsnitlig nettogæld på mere end 130.000 kr.
- Flere af de kontanthjælpsmodtagere, der rammes af loftet og timerreglen, kommer til at stå med et rådighedsbeløb, som er under grænsen for, hvornår det offentlige stopper med at opkræve gæld. Der er således stor risiko for, at mange fanges i en gældsspiral, som bliver meget svær at komme ud af.

Kontakt

Analytiker

Emilie Agner Damm

Tlf. 33 55 77 15

Mobil 27 35 85 95

ead@ae.dk

Kommunikationskonsulent

Sarah Steinitz

Tlf. 33 55 77 16

Mobil 28 68 34 60

ss@ae.dk

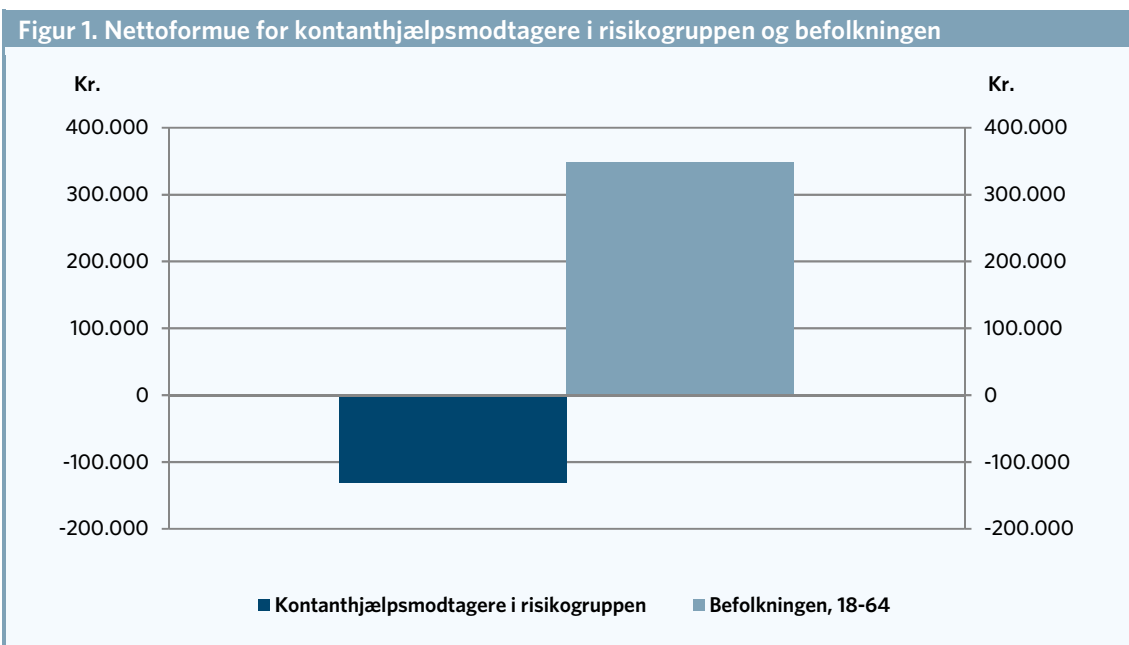
Kontanthjælpsloftet rammer især enlige forsørgere

Ifølge tal fra Beskæftigelsesministeriet rammer det nye kontanthjælpsloftet 33.000 fuldtidspersoner. En stor del af disse personer er enlige med børn. AE har defineret en bruttogruppe af personer, der er i højrisiko for at blive ramt af kontanthjælpsloftet. Alle enlige kontanthjælpsmodtagere, der har børn og modtager boligstøtte, indgår i denne risikogruppe. Se mere om afgrænsningen i boks 1. Risikogruppen udgør 17.200 fuldtidspersoner. Regeringens egne tal viser, at 16.200 enlige forsørgere vil blive ramt af kontanthjælpsloftet¹. I det følgende har vi set på, hvor mange i risikogruppen, der har gæld – og hvor meget gæld de har.

Personer i højrisiko for at blive ramt af kontanthjælpsloftet har en gæld på 131.000 kr.

En stor del af de kontanthjælpsmodtagere, der er i høj risiko for at blive ramt af kontanthjælpsloftet, har gæld. I gennemsnit har de en negativ nettoformue – dvs. en nettogæld – på 131.000 kr. De er dermed i en helt anden situation end den gennemsnitlige dansker. Den gennemsnitlige dansker (blandt alle 18-64-årige i befolkningen) har nemlig en nettoformue på 348.000 kr. Den gennemsnitlige dansker har altså en nettoformue, som er knap ½ mio. kr. større, end hvad de enlige forsørgere på kontanthjælp har af midler.

Nettoformuen er et mål for, hvor meget en person ejer, når man fratrækker, hvad personen skylder. I beregningen af nettoformuen indgår bl.a. friværdi i bolig, aktier, indestående i pengeinstitut – men ikke pension. Fra disse værdier trækkes personens gæld, herunder både realkreditgæld, gæld til banken etc. Eftersom privat gæld (til fx venner eller familie) ikke er registreret, indgår denne ikke. Nærmere beskrivelse af nettoformuen findes i boks 1.

Anm: Priser er angivet i 2015-niveau. Se boks 1.

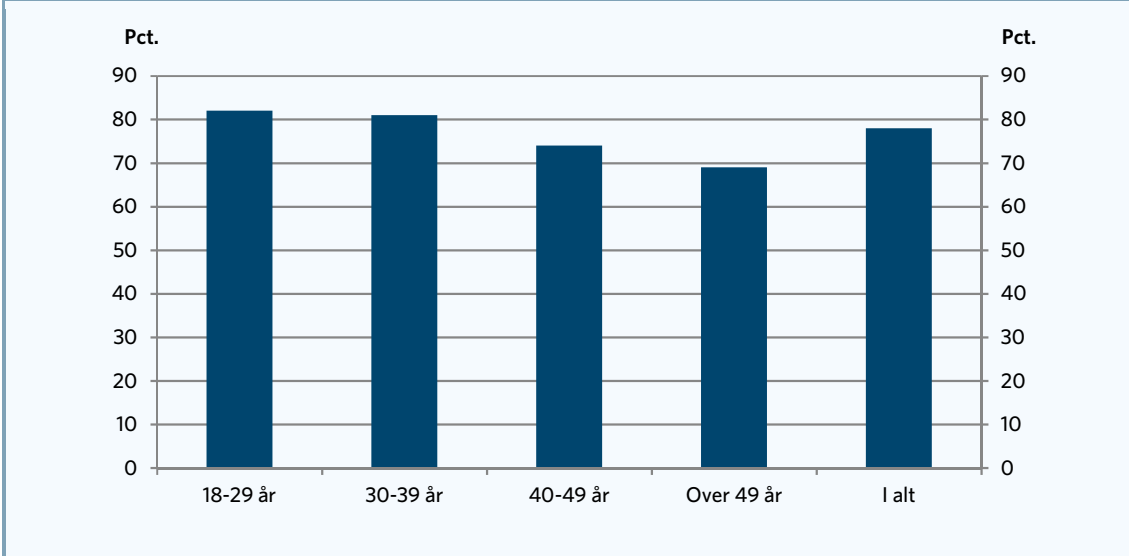
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

¹ Jf. Beskæftigelsesministerens svar på Beskæftigelsesudvalgets spørgsmål nr. 122 fra 18. januar 2016.

Mere end tre ud af fire har nettogæld

Mere end 75 pct. af kontanthjælpsmodtagerne i risikogruppen har en negativ nettoformue, hvilket betyder, at deres gæld er større end deres formue. Det er næsten dobbelt så mange som i den 18-64-årige befolkning generelt. Ser man på de af personerne i risikogruppen, som er under 40 år, er det fire ud af fem, som har nettogæld, mens det blandt 40-49-årige er 74 pct.

Figur 2. Andel kontanthjælpsmodtagere i risikogruppen med nettogæld, fordelt på alder

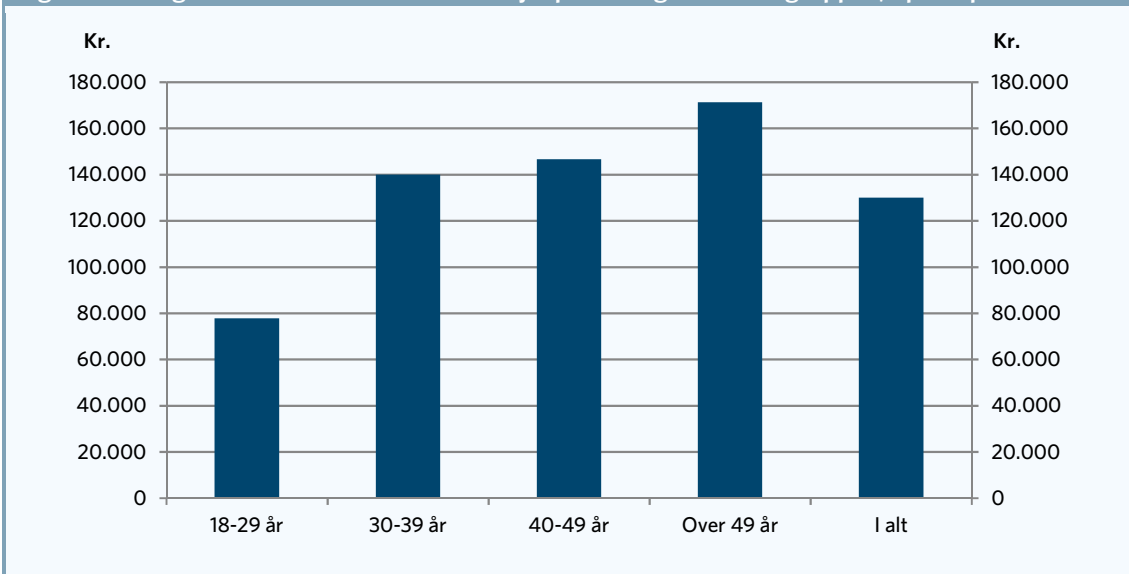

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Mens der altså er en større andel af de unge end de gamle, som har nettogæld, er den gennemsnitlige nettogæld mindst blandt de yngste. De 18-29-årige i højrisikogruppen skylder i gennemsnit 78.000 kr., mens de 30-39-årige skylder 140.000 kr., og de 40-49-årige skylder knap 150.000 kr.

Som beskrevet indgår gæld til familie og bekendte ikke i denne opgørelse. Det betyder, at nogen personer kan have endnu større nettogæld, end det er angivet i figur 3.

Figur 3. Nettogældens størrelse for kontanthjælpsmodtagere i risikogruppen, opdelt på alder

Anm: Både personer med nettogæld og nettoformue indgår i de gennemsnitlige beregninger af nettogælden. Priser er angivet i 2015-niveau. Se boks 1.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Kontanthjælpsloftet gør det svært at komme ud af gæld

Med kontanthjælpsloftet bliver de ramte skåret markant i deres rådighedsbeløb, og for mange vil det blive svært at få hverdagen til at hænge økonomisk sammen. Hvor meget de enkelte personer skæres i ydelser som følge af kontanthjælpsloftet afhænger både af, hvor mange børn de har og af deres boligudgifter.

En enlig forsørger over 30 år med to børn og en samlet månedlig boligudgift på 6.000 kr. vil eksempelvis miste 2.000 kr. af sit rådighedsbeløb hver måned². Når så stor en andel af de enlige forsørgere på kontanthjælp i risikogruppen allerede i dag har gæld, indikerer det, at det allerede inden indførelsen af det nye kontanthjælpsloft er svært for mange at få pengene til at slå til. Når mange enlige forsørgere på kontanthjælp fra d. 1. oktober rammes af kontanthjælpsloftet, kan man frygte, at de bliver fanget i en gældsspiral, fordi de så vil få endnu sværere ved at afbetale på deres eksisterende gæld.

Faktisk vil mange af de kontanthjælpsmodtagere, som rammes af loftet, stå tilbage med et månedligt rådighedsbeløb, der er under grænsen for, hvornår det offentlige må opkræve gæld. Denne grænse er 8.120 kr. for enlige med et barn på 5 år.

En enlig forsøger, der rammes af kontanthjælpsloftet og 225-timersreglen, og som har boligudgifter på 6.000 kr. eller mere, vil ifølge Beskæftigelsesministeriet have et månedligt rådighedsbeløb, der lavere end grænsen for, hvornår det offentlige må opkræve gæld. Alle ægtepar, hvor begge er på kontanthjælp, som rammes af loftet og timersreglen, ryger ligeledes under grænsen for gældsinddrivelse.

Med de nye fattigdomsydelser vil mange kontanthjælpsmodtagere ikke have nogen chance for at betale af på deres gæld – da deres rådighedsbeløb ligger markant under, hvad der ifølge det offentlige er et acceptabelt minimumsbeløb at leve for. De risikerer i stedet at havne i en negativ gældsspiral.

Boks 1. Sådan har vi gjort

Definition af risikogruppen af personer

AE har defineret en bruttogruppe af personer i høj risiko for at blive ramt af kontanthjælpsloftet. Gruppen indeholder enlige kontanthjælpsmodtagere med børn i 2014, som modtager boligstøtte ifølge Danmarks Statistiks register for boligstøtte, BOSA. BOSA indeholder årligt information om modtagere af boligsikring i december måned. Det betyder, at bruttogruppen består af personer, der i løbet af 2014 har modtaget kontanthjælp eller uddannelseshjælp, og som i december 2014 modtog boligstøtte. Der er afgrænset til enlige ud fra familietyper og til personer med børn ud fra, at der skal være hjemmeboende børn under 18 år i husstanden. Det betyder, at kun de enlige med børn, som er knyttet til husstanden, vil indgå i højrisikogruppen. Afgrænsningen resulterer i en bruttogruppe på 17.250 enlige kontanthjælpsmodtagere med børn, der modtager boligstøtte.

Opgørelse af formue og gæld

Gælden er beregnet som en nettogæld, hvilket vil sige, at det er gælden fratrukket formuen. Nettogælden er opgjort ud fra Danmarks Statistiks registre, hvor gæld er opgjort ud fra QPASSIVN, som indeholder gæld i realkreditinstitutter, pengeinstitutter, gæld til Hypotekbanken, finansieringsselskaber og kommuner, kontokortgæld og pantebrevsgæld. Privat gæld indgår ikke i opgørelsen, da der ikke foreligger information om denne type gæld.

Formuen er opgjort som summen af formue i ejerboliger, andelsboliger, indestående i pengeinstitutter, aktier, obligationer og pantebreve i depot. Formuen er således uden pensionsformue, bil, både, campingvogne og kontanter. Nettogælden er opgjort ultimo 2014.

² Kilde: Svar til Beskæftigelsesudvalgets spørgsmål nr. 41, 2016